

Čakanka, n. o.

Literárna cena Čakanky, n. o., 2013
(Ocenené príspevky)

Slovo na úvod

Od svojho vzniku sa Čakanġa, n. o., pravidelne venuje šíreniu duchovných a kultúrnych hodnôt. Dobrá literatúra tieto potrebné hodnoty určite v sebe ukrýva. Aby sme ich objavili, stačí siahnuť po kvalitnej knihe, ktorá sa rodí v procese tvorby. Byť tvorivým na literárnom poli je vzácny dar, najčastejšie sa rozvíjajúci písaním. Každý človeġ je nieġedy konzumentom, interpretom a inoġedy tvorcom hodnôt. Tí, ktorí sa prihlásili do literárnej súťaġe Čakanġy, prispeli svojou kreativitou ġ vzniku bulletinu, stali sa jeho tvorcami, za čo im Čakanġa, n. o., ďakuje. Nech je pre nich inšpiráciou a povzbudením do ďalšieho písania, ale aj príjemným spoločníkom a spomienġou na literárnu súťaġ.

I.

Tvorba skúsených autorov

Poézia

Do tejto časti sme zaradili autorov, ktorí píšu dlhší čas, a začínali s písaním v čase svojej mladosti. Ich tvorba sa rozvinula v zrelom veku. Tematicky je táto poézia pestrá, stretneme sa v nej s intímnu lyrikou, reflexívnou poéziou, s príležitostnými básňami, venovanými významným osobnostiam nášho spoločenského života, i s veršami iskriacimi satirou.

1. miesto

Peter Koscelanský, st., Výber z poézie

Rozpriadaj

Dotkni sa
ľahučko a jemne
prasknutej lásky
a na otázky
prečo? prečo?
Nežiadaj
už žiadnu
z odpovedí.
Ako zo spovedi
uvoľnená a ľahká
r o z p r i a d a j
i potkni sa –
prítom iste
zahrkáš
v sebe.
Neber
to ťažko a hrubo
tak žije sa
úzkostne a hluch.
Neustojíš.

Totíž
láska nepraská
v tuhých mrazoch
ani pri nárazoch

či v prudkom
daždi
ani
v súši buši.

Každý
vie a tuší
že nezdolá
ju večnosť
ani čas.
Veď tá
láska praská
len a len
v našej
duši
len v samých
nás.

2. miesto

Milan Hodál, Inventúra

Súvaha

V taký deň
keď bilancujem všetko
hučí mi v hlave
tisíc včiel –
a ešte viacej zmätkov
Kladiem si otázky
a hľadám odpovede:
Či som vždy pevne stál
či som to ozaj vedel
Či som sa neohol
práve v tom
bode zlomu
a gestom Šamana
odrazil nepohodu
Uctieval s pokorou
jednotu slov a činov
aj zákon zákonov:
- Raz budem tiež len hlinou...

A v behu pocítim
že nenápadne starnem
Že život nedá sa
odložiť do čistiarne
Že človek nemusí

byť sýty iba chlebom...

A drahšie nad všetko
sú len tie chvíle
s tebou...

3. miesto

Drahomíra Pechočiaková, Vo Svetle kráčať (Úryvok)

*„Peter, Ty si skala,
na Tebe postavím svoj hrad ...“*

Vo Svetle kráčať

*Jánovi Chryzostomovi kardinálovi Korcovi
s úctou k deväťdesiatinám*

Na krku s hmlovým dychom
zajtrajška,
v trendovom habite
šplháme po špirále dejín.

Dnes kvety cudzím peľom
šľachtené,
na koreň otcov trúsia lupene
cudzokrajných drevín.

Cválajú dni a kradnú čas
v batohu s dedičstvom otcov,
mlkvejú vzdychy zľaknutých matiek
prekryté európskou prst'ou.

Zdá sa, že svetlo Pravdy
skromné je pre európske brehy
- aj v minulosti na slepotu
veľké ríše mreli.

Európa sa zmieta v krčoch,
v krčoch sa zmieta celý svet.
Na otázku – kam kráča,
sotvakto dnes dá odpoveď.

* * *

V deravej pamäti brázdime
archív minulosti,
v šedivom opare hľadáme
poklady - vzácných mužov cnosti.

Svätý Cyril a Metod,
orodujte za nás!
Nech plameň nádeje
večne plápolá v nás.

Tvorba skúsených autorov

Próza

Napísať nadčasovú prózu – zaujímavú poviedku, originálnu novelu či román, zrkadliaci život človeka v minulosti alebo súčasnosti, s myšlienkovým presahom do budúcnosti a s hodnotami, ktoré nezhrdzavejú v plynutí času, je ozajstným umením. Tematicky tvorba týchto autorov súvisí s predchádzajúcim obdobím, so životom pred rokom 1989 a so zmenami, ktoré prelomový rok priniesol. Ako sa popasovali s perom a darom písať naši skúsení autori, rozprávajú krátke úryvky z ich zaujímavej tvorby.

1. miesto

Marína Čeretková – Gállová, Zrada (Úryvok)

Panička sa rozchichoce, rozkašle až jej zabehne, jáj moja, zabudla som, prepáč, ani vypit' som ti nedala, prepáč, však čo nebolo, môže byť, len či zostalo, lebo Valika tomu svojmu dopraje a ten sa neodhodí, nemysli si, napája ho, oblápa, nuž, čo jej to pomohlo, zdrhol, je tam - v pekle voľakde, zunoval, moja, chlap také nasilu ženy zunuje raz dva, vezme nohy na plecía a hybáj, je fuč.

V kredenci sú dve pollitrovky, jednu panička na stôl vyloží, do poldecákov ponalieva, nahrubo namaľované ústa si oblizne, na zdravíčko, moja, vitaj, zamrmle a do dna vyzunkne. Po ceste dobre padne, to dá rozum, len keby ešte aj navarené bolo, ale chute si radšej nerob, odkedy je henten fuč, ani len nenavará.

Panička je v našej kuchyni ako doma, aj s mamou tu vysedúvali, no to len bývalo, tie časy sú preč, otec jej kľúče nechal s tým, že má na Valiku dozriet', predsa je len ešte mladá, sprostá. Pamätám sa, v láske otec paničku nikdy nemal, ale ani žiadnu blízku rodinu, nemal na výber a ona sa vychvaľovala, na mňa dá, ja som spoľahlivá. A naliala do druhej nohy a potom ešte raz a ešte raz, uchlipkávala a s rečami neprestávala, bolo to o Valike, že či si spomínam, vyhrážala sa, že sa vyučí za súdružku učiteľku, a čo z tých rečí zostalo, je ako z divých vajec, pekná súdružka učiteľka, vydávala by sa, po inakšom jej rozum nechodí.

Panička si jazykom oblizuje namaľované ústa, ťažké prsia nadvihuje, gombíky na blúzke rozopína a dolieva a popíja, robí mi spoločnosť. Vonku sa už zotmilo, rozospatý vietor spadol do koruny jablone, Valika sa neukazuje, kde môže byť, prosím vás, ja tomu nerozumiem.

Panička sa nakloní nad kuchynský stôl, vo výstrihu blúzky sa jej prevalia pehavé prsia, dušinka moja, nechcem ťa plašiť, ale z toho nič dobrého nekuká, chlapčisko v chudobincoch vyrastalo, na družstevnej brigáde ho objavila ešte za života matere, nuž a vidíš, buchla sa do neho ako somár do kopy sena, jaj, dušinka moja, Valike

tuším niet pomoci, z toho nič dobrého nebude. Panička prevrátila vyblednuté oči, dopila posledný pohárik, zavzdychala, ešte že sa toho vaša mater nedožila, tej by srdce puklo, veru – veru, no ja idem, ty si pospi, aj zajtra je deň, ohlásim sa, moja, odprevadiš ma?

Odchádzala na neistých nohách, dávala mi naučenia, tajomstvo o otcovi prezradila, šušká sa, že mal úraz, že to bol t'žký úraz, ale že zakázal, nesmeli dať vedieť, aký je dodrúzganý, nikomu, ani dcéram, ani známym, nikomu.

V okne paničky horelo svetlo, ona sa opito zachichotala, čaká chudáčisko, žiarli, bojí sa, že mu utečiem, ach jaj, čo by som utekala, zo svojho sa neuteká, starý je, pamäť mu neslúži, no už to voľajako vydržím, dlho to trvať nebude, moja, čo ty vieš o živote, dobrú noc.

2. miesto

Drahomíra Pechočiaková, Dozrievanie v Nežnej (Úryvok)

Koaličný či matičný

Adela nastúpila do autobusu. Vo všetkých správach opakovali to isté, ale ona sa sústreďovala iba na tie o hladovkároch. Nedozvedela sa nič nové a cesta odpoľudňajúcou diaľkovou linkou sa jej zdala nekonečná. Hoci na chvíľu upokojila Adelino rozjatrené vnútro, možno dúfala, spoliehala sa aj na zázrak, ktorý za ňu vyrieši to, čo nevedela vyriešiť sama, a nevedela si ani predstaviť, aký zázrak by to mal byť, v duchu sa modlila, aby živila to miniatúrne zrníčko nádeje, ktoré chvíľkami vykuklo spomedzi olovených závitov pret'aženého mozgu.

Zrníčko vykúkalo bojzljivo, ale predsa.

Pripomenulo Adele mladosť, keď sa pred mnohými rokmi viezla autobusom na malú staničku, z ktorej ju potom vlak, smerujúci do hlavného mesta, odvážal spolu s ostatnými cestujúcimi na stanicu Nové mesto. Pripomenulo jej Suvorák, v ktorom sa ako vysokoškoláčka - prvoročička ubytovala, vychádzky popri Dunaji, pripomenulo jej dni, keď sa spoločne s kamarátkami slnili na opačnej strane Dunaja, s obrovskými buchľami Anatómie rozloženými na dekách..., bolo to iba na skok od Suvoráku, prešli po Starom moste a boli na svojom obľúbenom Lide.

Všetko to bolo radostné, slnečné, krásne. Rada sa v spomienkach vracala na tie miesta, vždy pritom prežívala neopakovateľné pocity šťastia, milé, upokojujúce..

Monotónny hukot motora, nekonečná rovinatá krajina, staré stromy s pozapletanými hrčovitými konármi povedľa cesty, hladili Adelínu ubolenú dušu. Rástli tam snáď od nepamäti. Vracali ju ešte ďalej, do čias, keď ako žiačka merala cestu do školy, do susednej obce a späť. Aj tú lemovali také stromy, jablone, hrušky, možno boli aj vysadené v rovnakom období ako tie tam, konáre stromov jej aj vtedy pripomínali ruky stareniek, najmä keď opadalo lístie a blížila sa zima. „Konáre nárekov“, prosiace o pomoc, tak si ich už ako dieťa pomenovala,

hrčovité, posplietané, staré, spomedzi oholených konárov aj vtedy presvital hmlistý obzor.

V Adelinej hlave sa rojili spomienky, prichádzali, odchádzali, vynárali sa z hmlistého smogu spoza stromov a strácali sa vedno so stromami, míňajúcimi okná autobusu.

Keď sa priblížili k Zlatým pieskom, uvedomila si, že jazero je už takmer pusté. Iba rybári s nahodenými udicami boli na svojich miestach, divé kačky, pár čajok a poslední vytrvalci, ktorí si chceli čo najdlhšie uchovať slnečný bronz.

Všetko to pripomínalo nenávratný koniec leta a blížiacu sa jeseň.

3. miesto

Ludovít Čutrík, Sága slovenskej dediny, 5. diel – prvá časť Nádej (Úryvok)

Alexander Grossman si svoju dedinu zamiloval a nikdy o láske k nej nezapochyboval. Lásku k rodnej hrude dokazoval svojou celoživotnou vernosťou a prácou. Pre jej rozvoj na poli kultúrnom a vzdelanostnom vyoral hlbokú brázdú. Dovolím si tvrdiť, že Viesku glorifikoval až akousi vznešenosťou a posvätnosťou, keď ju pri príležitosti osláv 733. výročia od prvej zmienky o obci oslovil pripodobeným historickým zvolaním: Extra Vieska non est vita, si est vita, non est ita! Čo v preklade znamená: Mimo Viesky nie je život, a ak je, nie je taký ako vo Vieske!

Alexander Grossman mal rád Ľudí. So všetkými, čo v dobrom prichádzali za ním, alebo sa pri ňom na ulici zastavovali, neváhal prečítať niekoľko slov o zdraví, o práci, ako sa im žije, v čom potrebujú pomôcť. Nezaložil si rodinu – jeho rodinou sme boli my všetci, nemal svoje deti – jeho deťmi sme boli my všetci, jeho žiaci.

V jeho knihe života sú zaznamenané dva výrazné dátumy: 17. apríl 1899 – deň narodenia a 30. január 1974 – deň jeho úmrtia.

Ako dieťa a mladík mal domovskú príslušnosť po dedovi v Jaseňove. Viešťanskú získal až v dospelom veku. Jeho predkovia sa k nám teda prist'ahovali. Bývali v dome pri požiarnej zbrojnici. Tento dom dodnes starší Ľudia volajú Grossmanov dom. Tu jeho otec vlastnil obchod so zmiešaným tovarom. Mal o rok mladšieho brata Jozefa. Prvú bolesť mu osud uštedril ako sedemročnému, keď mu zomrela matka. Otec sa druhý raz oženil a z tohto manželstva sa narodil nevlastný brat Vojtech – neskôr tiež učiteľ.

Keď chceme bližšie pochopiť životné osudy pána správcu, je potrebné aspoň sčasti poznať dobu, v ktorej sa narodil a žil, a ktorá formovala jeho mladosť.

Aká bola teda Vieska v tých rokoch a aká doba ju predchádzala? Čo formovalo osobnosť Alexandra Grossmana? Spoločensko-politické a hospodárske pomery

na rozhraní 19. a 20. storočia na Slovensku boli veľmi zložité a pre slovenský národ neradostné. Po rakúsko-uhorskom vyrovnaní v roku 1867 sa Maďarom naskytla možnosť vo väčšom rozsahu na báze maďarského jazyka budovať v Uhorsku jednotný národný štát...

Prácu správcu školy, súčasne i vyučujúc, si vykonával svedomite. Popri rozširovaní vedomostí, jeho hlavným úsilím bolo vymaniť deti z dedinskej chudoby, ktorej bol každodenným svedkom. Ako triedny učiteľ, často deťom dával otázku, kam pôjdu po skončení školy. Odpoveď bývala vždy tá istá: Zostanem s otcom robiť na roliach.

Alexander Grossman si bol vedomý toho, že takto sa bude iba rozmnožovať bieda. Veď role boli dedením tak rozdrobené, že nebolo k rozoznaniu, čo je roľa a čo brázda, a nedávali svojim majiteľom záruku na prežitie. Preto rozmýšľal o tom, ako týmto deťom pomôcť. Prišiel k záveru, je potrebné najmä chlapcov posielat' do sveta. Na ďalšie vzdelávanie bolo spočiatku pomýšľat'. Najbližšia meštianka v Mestečku bola vzdialená od stredu obce desať kilometrov, tam bolo potrebné dochádzať pešky alebo bicyklom. Gymnázia v Trnave alebo Nitre boli zasa rodičom finančne nedostupné. Najschodnejšia cesta bola umiestňovať pracovne zručných žiakov za učňov na rôzne povolania, často až do Čiech. Po ich absolvovaní sa z nich stávali dobrí odborníci vo svojom remesle.

II.

Tvorba mladých autorov

Poézia

Do tejto časti sme zaradili poetickú tvorbu mladých autorov, ktorí vstupujú na pole literatúry, a prostredníctvom veršov vyjadrujú svoje pocity, svoj pohľad na svet a blízke témy. V ich tvorbe sa odráža hľadanie výrazu, ale aj svet a život zo zorného uhla mladého človeka, láska, sklamanie, krása i falošné princípy, ktorým tak ľahko možno podľahnúť...

1. miesto

Peter Koscelanský, ml. (Výber z básní)

Ona

Bývali časy, keď som bol sám
bez hrejivého pocitu, ktorý teraz mám
nenosil som v dlani tvoju rúčku,
no osud zatavil nás ako šálku k ušku.
Si moja skladačka,
ktorá ma dotvára a tvorí nás
a keby som nezačul nikdy tvoj hlas,
zostal by som bláznom.

No v tieto krásne dni
môžem sledovať teba
ako ladne krútiš bokmi, keď treba,
hľadáš na mňa cez svoje oči,
ja ich tak milujem, keď z nich srší
láska, bezodné pochopenie,
ktoré venuješ len a len mne.

Vždy po dlhom spánku, keď budík zvoní,
prehodím cez postel ruku, aj keď si tu neni
hľadám miesto, kde ťa cítim,
a keď si pri mne k tebe sa plížim,
po horúcom tele jazdia moje ruky
chcú ukojiť tvoje tajné túžby,

strach zo samoty ma páli a prežívam muky,
lebo bez teba som slepý aj hluchý.

Láska všetko moje aj tvoje je
nepotrebujeme dom ani prachy
láska nás zahreje,
na lúke pod hviezdami spolu spávať
a súhvezdiam pred spánkom mená dávať
budú to iba naše mená,
ktoré neukradne iný chlap ani žena.

2. miesto

Boris Katrušín, (Výber z básní)

Myšlienka na teba, vždy tak zdvorilo úsmevná
keď spomínam na náhrdelník z bozkov, ktorý som ti dal
snáď si ho nezmyla z krku v poslednej sprche
alebo nedarovala náhodnej okolo idúcej dievčine v tmavej uličke
puzzle obrázkov, našich spoločných z fotoaparátu mojich očí
pozerám, preberám, naberám silu, keď vidím, že znovu stojím na vlastných

Tak šialene sme sa smiali a tak opatrne diskutovali
také jemné slová a dotyky, teplé lúče svetla
prechádzky a komentáre a tak sme sa menili ako nočná obloha nad ránom
lúčili sa na chvíľu a na večnosť zároveň, tak horko-sladko
a ty a tvoja alergia na čokoládu, z kopy neznalých ľudí
tak ako ja, tak i ty v mojich spomienkach rada spomínaš

3. miesto

Dávid Homola, (Výber z básní)

Čmáry

Padá na mňa obloha,
vesmír ma vložil do bubliny.
Som kráčajúca mátoha,
pričom som zložený z malých kúskov hlíny.
Srdce ochladlo, myseľ je mäťúca,
tak rozhodol som sa sám.
Byť hlavná vec zhodujúca.
s pouličným svetlom lúč.
Uprostred duše pár očí na mňa hľadí,
bojím sa a zároveň bojujem.
Studený pot padajúci z čela chladí,
žiadnu kvapku krvi neoľutujem.
Nohami stáť pevne, mysl'ou lietáť,
to je moje bájne poslanie.
Ukázať svetu možnosť spievať,
a zabúdať na bolestivé hnisanie.
Kúpať sa v mori bez vody,
pohnúť skalami bez sily.
Uhrať život do zhody,
vytrhnúť srdce násilím.

3. miesto

Nikoleta Rosinová, (Výber z básní)

Počuť niečí smiech?

Počuť niečí smiech?

Aha, nie...

To je znovu len ten breh.

Breh vynárajúci sa na konci každého môjho sna

Kde vlny striedmo narážajú a v tom ony odletia!

Ony

Tie krásne nádeje noci

Ktoré prichádzajú ako ty

Vždy až po polnoci.

Vkradnú sa mi pomaly a ladne do sna

A dajú mi znovu nádej toho mocna.

Toho istého mocna nad vlastným životom

Životom, ktorý možno zmeniť obyčajným mihotom.

A ja znovu tak veľmi chcem!

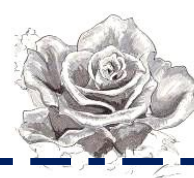
Aby tie vlny narazili práve sem...

Do okamihu, keď ležíme spolu v strede chrámu opití,

vyzliekame sa iba očami, ako dôkaz našej stálej nevinny

Tie vlny, narážajúce ráno na ten breh

So zvukom, ktorý mi pripomína len niečí smiech.

Tvorba mladých autorov

Próza

Próza mladých autorov je v IV. ročníku Literárnej ceny Čakanka, n. o., menej početne zastúpená, ale predsa je rôznorodá. Autori dali prednosť krátkym príbehom, v ktorých sa odráža láska, etické princípy i úvahy o zmysle života a človeka, ale aj obyčajné dobrodružstvo...

1. miesto

Dávid Homola, (Výber z próz)

Úvaha o láske

Navždy. Navždy chcem cítiť túžbu k tebe. Duša. Nemáš telo, len nádhernú dušu plnú drahokamov a zlata. Je to nádej, že ma prijmeš a pomôžeš mi zmiznúť. Ako duch. Ako duch tu blúdím niekde medzi stenami. Na jednej sú slová, na druhej smrť. Nebojím sa jej, len na ňu dnes nemám chuť. Nechcem pocítiť jej bozk. Nie dnes, ešte nie je čas...

Bublina, v ktorej som, sa rozpadáva a praská. Snažím sa ju zlepiť, ale nejde to. Potrebujem nové veci. Krásne a smutné zároveň.

Odnes ma preč. Len nie na návštevu k smrti. Varí síce dobrý čaj, ale je to len zámienka, aby ma omámila.

Čo vlastne žiadam? Teba. Lebo ma unášaš preč a pritom nezabíjaš. Varíš najkrajší odvar lásky, aký som kedy ochutnal...

Sú v ňom lupene kvetov, kúsky dúhy a ešte aj časť z teba. Preto je tak výborný. Keď ho pijem, nasávam do svojho uboleného tela aj teba. A to je najkrajší pocit na svete – mať ťa v hlave.

Neviem, z tmavej špinavej diery systému ma zachraňujú aj tie nádherné hnedé oči. Sú ako kúsky čokolády. Mmmm, napríklad s orieškami. Niet nad pocit, ktorý mám v tele, keď sa vo mne čokoláda roztápa. Prúdi žilami a mieša sa s krvou a zrazu mám čokoládové srdce a ním ťa krmím. Bezduchosť sa zmenila na vznešenosť. Také divy dokážeme – spolu.

Dym z cigarety mi vždy pripomínal mŕtve telá. Každú sekundu jeden mŕtvy človek vyletí do vesmíru a hľadá si ďalší svet pre život a dúfa, že teraz narazí na ten správny. Musí.

Asi som si s tebou vytvoril vlastný, nový, nádherný svet, kde sme len my dvaja. Je tam nebo a lesy. Máme moc lietať nad nimi. Vznešene mávame krídlami a pierka sa nám navzájom prepletajú. A spolu tvoria dúhu farieb. To je pocit. Ako extáza, ktorá trvá večne.

Večnosť času, aj staroba je krásna. Keď vrásky pripomínajú život. Posledné sekundy a v mysli je matne a vidím vodopád. Nahý sa kúpem, nesmiem prestať vnímať silu tej vody. Je taká ohromná. Za vodopádom ma čaká rozsudok. Hotovo. Idem za tebou. Čaká ma dlhá cesta, ale nájdem ťa a odídeme do toho nášho sveta. Tu bude dym z cigariet predstavovať len samotné umenie. Už nevyhasne život...pretože všetci budú mŕtvi.

Už som to zistil, vtedy pri tej stene ma tá smrť pobožkala. Nežijem.

2. miesto

Lucia Gyepesová, (Výber z próz)

Kopačky

„Tieto topánky som mal, ešte keď som s Tebou chodil, a teraz som už Tvoj služobník Boží.“ (Topánky - Jerichove trúby)

Stalo sa to ešte počas letných prázdnin u babky. Všetko sa začalo tým, že moja staršia sestra Hanka začala chodiť s Vladom, horlivým aktivistom v dobročinnnej organizácii Nádej (je to vlastne organizácia, ktorá pomáha chudobnejším rodinám. Posielajú im oblečenie, obuv, pre menšie deti hračky).

Keďže je moja sestra strašne chytľavá na akékoľvek podobné aktivity, hneď sa zapojila do organizácie a spolu s Vladom chodili po dedine a zbierali od „ochotníkov“ všetko, čo sa im zdalo užitočné, do veľkého čierneho igelitového vreca.

Jedného popoludnia počas olovrantu mi sestra navrhla, aby som do Nádeje prispela svojimi kopačkami. Veď na narodeniny, ktoré som mala minulý týždeň, som dostala celkom novučičké vymakané kopačky. Tak načo sú mi tie staré?

Až mi hrianka zabehla. Vyvalila som na ňu oči:

„Sorry, ale nijaké kopačky ti nedám, Sú moje!“

Možno by niekto povedal, že je to detinské, ale ja som sa ich neplánovala vzdať. Áno, boli síce trochu obnosené, ale strelila som nimi všetky svoje víťazné góly v našom dievčenskom futbalovom tíme a vždy sa mi v nich hralo skvele. Aj keď som dostala nové, ani na um mi neprišlo ich vyhodit’.

–„Martina,“ dohovárala mi Hana, „vedomuješ si, že by si tým niekomu možno dost’ pomohla?“

„A čo všetky tvoje štekly na obrovských podpätkoch, v ktorých si vysoká ako žirafa? Tie ti nenapadlo im podarovať?“ Chcela som vyšteknúť, no radšej som

ostala ticho. Hana si už na seba zarábala sama. Tie topánky si kúpila z vlastnej výplaty. Nebolo spravodlivé ju o niečo také žiadať, kým ja som všetko dostávala.

„Dobre, porozmýšľam o tom.“ povedala som, len aby ma nezačala kárat', a pobrala som sa, pretože mi o desať minút začínal tréning.

Moja cesta viedla okolo kostola. Pohľad mi padol na malý kovový krížik na jeho veži a spomenula som si, akú nechut' som pocit'ovala k tej móde, ktorú začali nasledovať moje spolužiačky. Skoro každej sa na krku jagal nejaký kríž. Jeden malý strieborný, druhý obrovský, vykladaný veľkými falošnými drahokamami...

To by nevadilo, lenže ony ich nenosili z nejakej bázne. Len im ladili k šatám alebo chceli, aby na ne chalani čumeli a aby im ostatné dievčatá závideli.

Nikomu nezávidela. Jednoducho sa mi ich zvyk ten protivil. Pomyslela som si: predsa kríž symbolizuje viac. Nevedela som to presne pomenovať, ale niečo ako...obetu.

A vtedy mi došlo, akým sebeckým somárom som bola, keď som si myslela, že som veľkodušná, ak hodím sestre do nastrčeného igelitového vreca šatstvo, ktoré už vôbec nepotrebujem. Obeta nie je o tom. Pravá obeta je, keď sa vzdáme niečoho, na čom nám záleží, k čomu máme blízky vzťah, z lásky.

Keď som sa vrátila z tréningu domov, už som nehádzala nepriateľské pohľady na to vrece. Len som svoje staré kopačky uložila do škatule, obalila ju baliacim papierom, previazala stužkou a nalepila na ňu odkaz pre nového majiteľa mojich kopačiek:

Kamoš(ka =D)!

Dúfam, že nimi strelíš aspoň dvakrát toľko gólov ako ja!

2. miesto

Bianka Zavadzanová, Môj začiatok konca (Úryvok)

II.

Prešlo pár dní a telefón stále nezvonil. Ako každý deň, som sa o ôsmej ráno prechádzala po ulici, ale Kevina som nikde nevidela. Už som prestala dúfať, že ho ešte niekedy uvidím. Raz som prišla domov, bola som vyčerpaná, a tak som si išla ľahnúť a zaspala som. O Kevinovi som už len snívala. Keď som sa zobudila, zazvonil mi telefón. Dúfala som, že to je Kevin.

Ale keď som zdvihla hlavu, bola to len kamarátka Romana. Pýtala sa, či s ňou nepôjdem na nákupy. Súhlasila som, veď aspoň chvíľu nebudem myslieť na Kevina.

Týždne pomaly plynuli, prešlo polroka odvtedy, čo som ho spoznala. Nevedela som prečo, ale stále som ho mala v hlave a nevedela som sa zbaviť myšlienok na neho.. Zamilovala som sa, aj keď som ho videla iba raz. Bola som zúfalá a nevedela som, čo mám robiť. Snažila som sa zabudnúť, nedalo sa.

O rok neskôr som navštívila svojich rodičov. Ostala som u nich asi týždeň. Mojim rodičom chodia každý deň nové noviny. Ja noviny nekupujem, ani ich veľmi nečítam, čo sa deje vo svete, viem iba od svojich známych. Išla som vybrať noviny a odovzdať ich rodičom. Vyšla som von, zobrala noviny do rúk a skoro som omdlela. Pozrela som na titulnú fotku a nevedela som, či vidím dobre. Na fotke bol Kevin. Text okolo som si ani veľmi nevšimla. Keď som sa prebrala zo šoku, začala som čítať text. Bolo tam napísané: „Už prešiel rok od úmrtia slávneho operného speváka Kevina Emanuela Rokiho.“ Ďalej bolo napísané, že podľahol zraneniam po dopravnej nehode. Potom som si všimla jednu časť textu ... Jeho posledné slová pred smrťou boli: „Povedzte Hannke, že som sa na ňu nezabudol, že ju milujem.“ Ďalej som už nemohla čítať, utekala som do domu a zavrela som sa do svojej izby. Po chvíli bolestného premýšľania som si uvedomila, že lásku môjho života som našla a vzápätí som ju aj stratila.

3. miesto

Patrik Mižák, Životná láska (Úryvok)

Tajomné ticho pokojného mora prerušil šplechot vody. „Už je s nami koniec.“ Povedala žena, ktorú som si doteraz veľmi nevšimal. Dal som jej za pravdu. Hoci sa mi tomu nechcelo veriť, lebo od brehu nás delilo asi len 1500 metrov. Žena po mojom boku začala zaostávať, lebo už nevládala veslovať rukami vo vode z vrchu svojej batožiny. Jean sa mi ponúkol, že mi pomôže, ale povedal som mu, aby radšej pomohol žene ako mne, lebo o chvíľu by sme tu boli len traja. Na batožine sme plávali dvaja muži a dve ženy. Žena na čele sa volala Mary, Jean a ja s druhou ženou Suzanne sme boli vzadu. Ako som zistil, Mary bola tiež zo Slovenska a Suzanne bola z Francúzska. Veľmi som si želal, aby sa nikomu už nič nestalo. Neviete si predstaviť tú hrôzu, ktorú som pred chvíľou zažil. Bolo to otrasné. Človek je v takejto situácii zúfalý, lebo vidí, ako pred jeho očami zomierajú ľudia a on je pre to nemôže nič spraviť. Je to veľmi smutné. Ale snažil som sa zabudnúť, čo sa mi veľmi skoro podarilo, lebo v nohe som pocítil ostrú bolesť. Žraloky sa predsa nevzdali svojho úsilia všetkých pozabíjať. Potom, čo sa mi žraločie zubálie nepríjemne zabodli do nohy, som sa svojej batožiny pustil a spadol do vody. Hneď nato som cítil čiesi ruky, ako ma ťahajú z vody. Bola to Mary. Onedlho boli pri mne aj Jean a Suzanne a snažili sa udržať na plávajúcej batožine. Noha mi silno krvácala, rany boli hlboké asi 5 centimetrov a mal som pocit, že si to neodniesli len svaly a šľachy, ale aj kosť. Zrazu ma obľial studený pot a stratil som vedomie. Prebral som sa až na piesočnej pláži, keď som zacítil, ako mi okolo nohy obväzujú listy paliem ako náhradu obväzu. Snažil som sa posadiť, ale z dôvodu straty značného množstva krvi ma Mary ihneď prinútila ľahnúť si naspäť, aby sa mi rany v nohe opäť nezaliali krvou. Rany som mal vyčistené vďaka Mary. Vrúcne som jej ďakoval. Poďakovanie mi opätovala bozkom na líce. Pousmial som sa. Nato som začul kroky. Nebol to nik iný ako Jean a Suzanne, ktorí boli v lese nazbierať nejaké plody. Jean, hneď ako zbadal, že sa hýbem, odhodil na kraji lesa všetky nazbierané

plody a rozbehol sa ku mne. Sklonil sa nado mnou a objal ma. Od radosti, že ma vidí živého, sa takmer rozplakal.

Cena poroty

Kelly Greer, Kanada; Duch života (Úryvok; preklad Marcela Greer)

Cesty sa ako spletená pavučina nakoniec stretli a priviedli sestry tvárou v tvár. Napriek tomu, že každej sestre sa vyplnil jej sen, nevyzerali veľmi šťastne. Miriam, cítiac vnútorné prázdno, prvá zbadala mocichtivú Alphu a neskutočne znechutenú Sirénu, ako sa ponevierajú po vlastných kľukatých cestách. Ako po dlhej dobe nevidiaci sa priatelia, tak boli sestry zvedavé, či vzdialenosť, ktorú prešli a zažili, nebude prekážkou dôvernosti, ktorú si kedysi cenili. Láska v ich očiach priniesla na svetlo nové poznanie, že byť súčasťou života tej druhej, je skutočne hodnotné želanie. Každá zo sestier si dobre uvedomovala, že jedna vec je opäť sa stretnúť a úplne iná nájsť plnohodnotný život. Mali ťažkú cestu pred sebou následkom pretiahnutého tmavého tieňa Alphy, bahnitých kľzačiek Sirény a Miriaminho prázdneho pocitu v duši. Hoci s dlhou púťou stále pred sebou, tu nebolo miesta na bezradnosť.

Mraky sa konečne pretrhli, umožňujúc pilierom svetla podržať nebesá. Lúče slnka akoby naaranžované, dočiahli Miriam a jej zrkadlo a dali zrod novej myšlienke.

”Rozbité zrkadlo, ktoré mohlo byť považované za nešťastie, môže byť práve kľúčom k nášmu šťastiu.”

Miriam sa rozhodla odlomiť rovnaké časti zo svojho zrkadla a dala ich sestrám. “Pretože vás považujem za svoje druhé ja, môžete mi pomôcť sa cítiť hodnotnou, ak prijmete ako dar tieto zrkadlá”.

Tento čin umožnil Duchovi Života sa stretnúť s ostatnými cestovateľmi. So zrkadlom v ruke sa Alpha a Siréna zamýšľali nad svojimi skutkami. Alpha sa mohla podeliť s absolútnou mocou, len keď pristupovala k tým, ktorých stretla ako k seberovným. Alpha si vážila aj zrnká piesku, na ktorých jemne zanechávala stopy.

Nadobudnutím nového pohľadu na vytváranie nemožného možným, Siréna povzbudzovala ľudí, aby mohli spoločne s Prírodou uskutočniť niečo neskutočne veľké. Siréna si teraz uvedomila, že je správnejšie doplniť, než súťažiť s mocou, ktorá je väčšia ako my. Miriam pochopila, že ak zaobchádzala s ľuďmi rovnako ako s osobou, ktorú videla v zrkadle, stala sa plnohodnotnou. Miriam si taktiež vzala k srdcu pieseň Ducha Života a každý tón v melódii svojho života opatrovala s veľkou starostlivosťou.”

Alpha, Siréna a Miriam boli odteraz viac pripravené odzrkadľovať vlastnú vnútornú krásu a vyžarovať svoje pozitívne svetlo. Každá zo sestier dala kus svojho zrkadla každému, s kým sa stretli počas dlhého a hodnotného života. Časom sa podelili so všetkými zrkadlami a ony sa ako kúzlo objavili v ich dušiach.

Tieto zrkadlá svietia na oblohe ako hviezdy, ktoré každý nasleduje... keď Duch Života na nich zapôsobí.

Autori, ktorí zaujali porotu Literárnej súťaže Čakanky, n. o.

Nasledujúce úryvky sme vybrali z príspevkov, ktoré zaujali porotu. Pretože do súťaže sa prihlásili predovšetkým mladé poetky a poeti, predstavujeme poéziu siedmich mladých autorov, ktorí sú na začiatku literárnej tvorby a majú možnosť vybrať si svoju cestu do sveta literatúry.

Poézia

Jakub Ševčík, Výber z básní

Karikatúra básnika

Až príliš často skrývam sa za písmená,
veštím z kariet, ktoré nosím v rukáve,
a každá myšlienka farebná
nahrádza mi cukor ku káve.

A v pozícii najväčšieho nemehla
sa hrám na hráča,
len láska, len tá ma predbehla,
tá sa dozadu nepozerá,
len ticho beží do cieľa.

Rád s ňou pretekám
a už zase som v tom,
zmatla ďalšieho človeka.

Daniela Horváthová, Čo mám robiť?

Dnes sme sa stretli. v
Nečakane, náhle.
Svet sa so mnou zatočil.
Ale ty si sa už pozeral inde.

Svet bol zrazu farebný.
Plný vôní a chutí.
Párkrát sa nám pohľad skrížil,
ale tým si ma iba rozptýlil.

Chcem šancu pre nás dvoch.
Ale neviem, či je v poriadku napísať to správou.
V твоjich očiach sa však strácam.
Rozmýšľať jasne prestávam.

Lenka Bencová, Raz

Často nám vyrazí dych konaním niekto,
zhodí nás do jamy a sny ohradí klietkou.
Vezme nám chuť na život a z pľúc vzduch,
potrebujeme len nádych, aby sme narobili ruch.

Je ťažké urobiť zas prvý krok,
hlavne keď vám to predtým nevyšlo.
Je veľmi dôležité, či stále veríte v to,
ak hej, nie je dôvod, aby vám to nevyšlo.

Jedného dňa vzlietneme, rozprestrieme krídla
a v tej výške nájdeme niečo, čo nám chýba.
Pamätajte z každého bludiska vedú cesty von,
nenechajte vziať si život a utekajte poň.

Lucia Gyepesová, Výber z básní

Víchrice spomienok –

hlbka kaluží

v očiach plamienok

ranná vôňa ruží.

Spomienka chvíľ –

smutné vety

pod nohami víl

tácie a kvety.

Hádka mojich múz –

syndróm vyhorenia

purpurový rúž

sny bez zobudenia.

Táranie dve na tri –

a niečo, čo ti chýba

...nepúšť a no nenúti...

niekde je tu chyba.

Ľubomír Šabík

Večný sen

Každý večer, každý deň,
sníva sa mi iný sen.
Raz je dobrý a raz zlý,
no mať sny, to je pocit úžasný.
Sen je obraz tvojej mysle
a nie čiara, čo ide zvisle.
Je to krivka udalostí
plná tvojej minulosti.
Sen je kreatívna vec,
je to taký mámivec.
Odhalí ti veci krásne
niektoré sú ako básne.
No veľký pozor si ty daj,
na sny si moc nezvykaj.

Miroslav Hruškovic, Výber z básní

Nádhera nemalá

Dívam sa na krásnu lúku

Všetko je tu v puku

Žltá púpava a mäta

Neprichádzaj koniec leta!

Vtáci mi letia nad hlavou

Spev sýkoriek i škrekot havranov

Hľa hrdzavá líška naháňa poľné myši

A sokol sa na nich díva z výši

Vysoké buky šuštia lístím

Skloním hlavu a trochu si pospím

Ten mocný Hron čo jazyky ovlažuje

Ďaleko od Čierneho mora putuje

Pri tomto prameni si sadnem

Len tu svoje šťastie nájdem

Radka Škodová

Ja potrebujem nás

Pocítila som pohľad vody, ohňa, zeme, vzduchu, som popol.

Osud ma odpísal naveky byť bez života.

Naveky byť otrokom neba, pekla či človeka.

Márne hľadá duša moja cestu späť

Keď človek pošle človeka neprávom mávnutím o krok vzad .

Urobila by som všetko, len aby som bola s tebou.

Nebála by som sa žiť okamih pod rukou hnevu.

Nedbala by som otvoriť oči a ísť čelom ku zlu

Keď by sme boli spolu ty a ja - naše duše v spojení.

Žili by sme si spolu, sami len my dvaja.

Keď aj zo zlatej cesty zišli by sme.

Rod môj skúsil by pocit vedený nenávisťou.

Rod tvoj pocítil by hnev vzkriesený láskou.

Ale ja to nenechám, neostanem popolom.

Nenechám našu dušu pohltiť čiernym svetlom.

Na záver

IV. ročník súťaže v tvorbe poézie a prózy zatvoril svoje dvere, ale nezatvoril bránu do sveta tvorivosti, do krajiny poézie a ríše prózy. Každý, kto má chuť a chce rozvíjať vlastnú originalitu a kreativnosť, sa môže prihlásiť do nasledujúceho ročníka literárnej súťaže Cena Čakanky, n. o., v písaní poézie a prózy.

Príspevky je potrebné zaslať elektronicky na: janika.svitkova@cakanka.sk a info@cakanka.sk.